

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم انسانی، گروه جغرافیا

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (MA)

گرایش: جغرافیای سیاسی

موضوع:

**بررسی پیامدهای حقوقی و سیاسی ناشی از تجزیه شهرستان شهریار از منظر جغرافیای
سیاسی**

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر غلامحسن حیدری

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمد اخباری

تدوین و نگارش:

محمد اسدی

زمستان ۱۳۹۳

تقدیر و تشکر

نخستین سپاس و ستایش از آن خداوندی است که بنده کوچکش را در دریای بیکران اندیشه، قطره ای ساخت تا وسعت آن را از دریچه اندیشه های ناب آموزگارانی بزرگ به تماشا نشیند. لذا اکنون که در سایه سار بنده نوازی هایش پایان نامه حاضر به انجام رسیده است، بر خود لازم می دانم تا مراتب سپاس را از بزرگوارانی به جا آورم که اگر دست یاریگرشان نبود، هرگز این پایان نامه به پایان نمی رسید.

ابتدا از استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر حیدری که زحمت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند، کمال سپاس را دارم.

از استاد عالیقدرم جناب آقای دکتر اخباری که زحمت مشاوره این پایان نامه را متحمل شدند، صمیمانه تشکر می کنم.

از استاد عزیزم جناب آقای دکتر حمزه که زحمت داوری این پایان نامه را کشیدند، کمال تشکر را دارم.

از دوستان عزیزم آقایان مهندس هاشمی، مهندس عزیزی و مهندس برزویی که مرا در انجام این تحقیق یاری نمودند، قدردانی و تشکر می نمایم.

سپاس آخر را به مهربانترین همراهان زندگیم، به پدر، به مادر، به همسر و فرزندان عزیزم مهدی و مهشید تقدیم می کنم که حضورشان در فضای زندگیم مصداق بی ریای سخاوت بوده است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در تاریخ: ۸۷/۱۱/۱۱

دانشجوی کارشناسی ارشد: محمد اسدی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره .....
مردود گردید و با درجه ..... مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات تحقیق
۲	مقدمه
۳	۱-۱ بیان مسئله
۴	۲-۱ اهمیت و ضرورت انجام آن
۴	۳-۱ اهداف تحقیق
۵	۴-۱ سئوالات تحقیق
۵	۵-۱ فرضیه تحقیق
۵	۶-۱ متغیرهای تحقیق
۵	۷-۱ قلمرو تحقیق
۶	۸-۱ معرفی روش تحقیق
۶	۹-۱ رویکرد فلسفی تحقیق
۶	۱۰-۱ شیوه گردآوری اطلاعات
۶	۱۱-۱ محدودیت های پژوهش
۷	۱۲-۱ پیشینه تحقیق
	فصل دوم: ادبیات نظری تحقیق
۹	۱-۲-۱ مفهوم فضای جغرافیایی
۱۱	۲-۲-۲ مفهوم مکان
۱۲	۳-۲-۳ مدیریت سیاسی فضا
۱۳	۴-۲-۴ نظام های مدیریت سیاسی - فضا
۱۳	۲-۴-۱-۱ نظام بسیط یا تک ساخت

- ۱۴.....۲-۴-۲- نظام فدرال
- ۱۵.....۳-۴-۲- نظام‌های ناحیه‌ای (غیرمتمرکز)
- ۱۶.....۴-۴-۲- الگوی دولت محلی
- ۱۷.....۵-۴-۲- الگوی فرایالتی
- ۱۸.....۵-۲- تقسیم‌بندی سیاسی فضا
- ۲۱.....مدل ۱-۱: متغیرها و ارزشهای مکان و فضا
- ۲۲.....۶-۲- نگاهی اجمالی به انواع تقسیمات کشوری
- ۲۳.....۷-۲- تقسیمات کشوری
- ۲۷.....۸-۲- تجزیه واحدهای کشوری
- ۲۸.....۹-۲- پیامدهای تقسیمات کشوری
- ۲۹.....۱۰-۲- الگوی ترکیبی و هویتی ملت ایران
- ۲۹.....۱۱-۲- نیروهای گریز از مرکز
- ۳۰.....۱۲-۲- نیروی مرکزگرا
- ۳۱.....۱۳-۲- قلمرو حقوقی و قلمرو واقعی
- ۳۱.....۱-۱۳-۲- قلمرو حقوقی
- ۳۱.....۲-۱۳-۲- قلمرو واقعی
- ۳۱.....۱۴-۲- تقسیمات کشوری در ایران
- ۳۲.....۱-۱۴-۲- استان
- ۳۴.....۲-۱۴-۲- شهرستان
- ۳۵.....۳-۱۴-۲- بخش
- ۳۶.....۴-۱۴-۲- دهستان
- ۳۶.....۵-۱۴-۲- روستا

- ۳۶..... شهر..... ۶-۱۴-۲
- ۳۷..... ۱۵-۲- ضمیمه: تقسیمات کشوری ایران.....
- ۳۷..... ۱-۱۵-۲- تقسیمات کشوری در سال ۱۳۱۶ ه.ش.....
- ۴۱..... ۲-۱۵-۲- تقسیمات کشوری در جمهوری اسلامی ایران سال ۱۳۹۱.....
- ۴۵..... ۱۶-۲- اهداف و علل تقسیمات کشوری.....
- فصل سوم: یافته‌های تحقیق
- ۴۹..... ۱-۳- تاریخ آغازین شهرستان شهریار.....
- ۵۱..... نقشه شماره ۱-۳: شهریار سال ۱۳۳۰.....
- ۵۲..... ۲-۳- موقعیت جغرافیایی.....
- ۵۲..... ۳-۳- وضعیت طبیعی.....
- ۵۳..... ۴-۳- وضعیت اقلیمی.....
- ۵۳..... ۳-۴-۱- آب و هوا.....
- ۵۳..... ۳-۴-۲- روزهای یخبندان.....
- ۵۳..... ۳-۴-۳- تابش خورشید.....
- ۵۳..... ۳-۴-۴- رطوبت نسبی.....
- ۵۳..... ۳-۴-۵- جریانات هوایی (باد).....
- ۵۳..... ۳-۴-۶- پوشش گیاهی.....
- ۵۴..... ۳-۴-۷- ارتفاعات شهرستان شهریار.....
- ۵۴..... ۳-۴-۸- رودخانه‌ها و چشمه‌های شهرستان شهریار.....
- ۵۴..... ۳-۵- خاک.....
- ۵۵..... ۳-۶- ژئو مورفولوژی یا ریخت شناسی.....
- ۵۵..... ۳-۶-۱- زمین شناسی عمومی شهرستان شهریار.....
- ۵۵..... ۳-۶-۲- زمین شناسی دشت تهران.....

- ۵۶.....۳-۶-۳-زمین شناسی دشت شهریار.....
- ۵۷.....۷-۳ هیدرولوژی.....
- ۵۹.....۳-۷-۱-وضع موجود چاهها و آب شهرستان شهریار.....
- ۵۹.....۳-۸-۸-شیب و توپو گرافی.....
- ۵۹.....۳-۸-۱-منطقه دشتی.....
- ۶۱.....نقشه ۲-۳ شهرستان شهریار قبل از تجزیه.....
- ۶۳.....۳-۱۰-جمعیت.....
- ۶۴.....۳-۱۰-۱-نسبت جنسی جمعیت.....
- ۶۵.....۳-۱۰-۲-جمعیت شهری و روستایی.....
- ۶۶.....۳-۱۱-اقوام و طوائف بزرگ شهریار.....
- ۶۶.....۳-۱۲-حوزه انتخابیه.....
- ۶۶.....۳-۱۳-وضعیت کلاترپها، پاسگاهها و سایر واحدهای فرماندهی انتظامی.....
- ۶۸.....۳-۱۴-اشتغال.....
- ۶۹.....۳-۱۵-صنعت شهرستان شهریار.....
- ۷۰.....۳-۱۶-کشاورزی.....
- ۷۱.....۳-۱۷-آموزش و پرورش شهرستان شهریار.....
- ۷۲.....۳-۱۸-دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی.....
- ۷۳.....۳-۱۹-بهداشت و درمان.....
- ۷۴.....۳-۲۰-مراکز ورزشی.....
- ۷۵.....۳-۲۱-مراکز مذهبی و تاریخی.....
- ۷۷.....۳-۲۲-صنایع دستی و گردشگری.....
- ۷۷.....۳-۲۳-حفاظت محیط زیست.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

مقدمه	۸۰
۴-۱- جمعیت در شهرستان شهریار	۸۱
۴-۲ سرانه فضای جغرافیایی	۸۲
۴-۳ تغییر وضعیت واحدهای جغرافیایی شهرستان شهریار	۸۳
۴-۳-۱ شهرستان	۸۳
۴-۳-۲ بخش	۸۴
۴-۴ مدیریت آموزش و پرورش	۸۶
۴-۵ آموزش عالی	۹۲
۴-۶ صنعت شهرستان شهریار	۹۴
۴-۷ کلاتریها، پاسگاهها و سایر واحدهای فرماندهی انتظامی	۹۶
۴-۸ کشاورزی	۱۰۶
۴-۹ بهداشت و درمان	۱۱۳
مقدمه	۱۱۶
۵-۱-۱: فرضیه اول	۱۱۷
۵-۱-۲: فرضیه دوم	۱۱۸
۵-۱-۳: فرضیه سوم	۱۱۸
۵-۲ پیامدهای مثبت و منفی تجزیه شهرستان شهریار	۱۱۹
۵-۲-۱ جمعیت	۱۱۹
۵-۲-۲ آموزش و پرورش	۱۱۹
۵-۲-۳ آموزش عالی	۱۱۹
۵-۲-۴ صنعت و معدن شهرستان شهریار	۱۲۰
۵-۲-۵ کشاورزی	۱۲۰
۵-۲-۶ واحدهای انتظامی	۱۲۱

- ۱۲۲..... ۷-۲-۵ محیط زیست
- ۱۲۵..... ۸-۲-۵ بهداشت و درمان
- ۱۲۵..... ۹-۲-۵ از بین رفتن انسجام و یکپارچگی
- ۱۲۶..... ۱۰-۲-۵ از بین رفتن مدیریت یکپارچه
- ۱۲۶..... ۱۱-۲-۵ هزینه بر بودن
- ۱۲۶..... ۱۲-۲-۵ بروز اختلاف بین مرزهای شهرستانی
- ۱۲۶..... ۱۳-۲-۵ احتمال جدایی دیگر شهرها
- ۱۲۶..... ۱۴-۲-۵ دوری از قالب کلان و یکپارچه شهری
- ۱۲۶..... ۱۵-۲-۵ جدایی مرکز شهر از منابع درآمدی
- ۱۲۷..... ۱۶-۲-۵ عدم تخصیص امتیاز نمایندگی مجلس برای شهرستان های جدید التأسيس
- ۱۲۷..... ۱۷-۲-۵ سلب موقعیت استان شدن
- ۱۲۷..... ۱۸-۲-۵ تشدید اختلافات شهرستانی
- ۱۲۷..... ۱۹-۲-۵ تخصیص بودجه مستقل برای شهرستانها
- ۱۲۷..... ۲۰-۲-۵ استقلال سیاسی شهرستانهای جدیدالتأسيس
- ۱۲۸..... ۲۱-۲-۵ سهولت در اداره شهر
- ۱۲۸..... ۲۲-۲-۵ استقرار ادارات کل در غرب استان تهران
- ۱۲۸..... ۳-۵ نتیجه گیری
- ۱۲۹..... ۴-۵ راهکارها و پیشنهادات
- ۱۲۹..... ۱-۴-۵ راهکار پژوهشی
- ۱۲۹..... ۲-۴-۵ راهکار آموزشی
- ۱۲۹..... ۳-۴-۵ راهکار اجرایی
- ۱۳۳..... منابع و مآخذ

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: آخرین نسخه تقسیمات کشوری در ایران.....	۳۲
جدول ۲-۲- لیست فرمانداری‌های ویژه در ایران.....	۳۵
جدول ۳-۲: تقسیمات کشوری در سال ۱۳۱۶ ه.ش.....	۳۸
جدول ۴-۲- اصلاح تقسیمات کشوری در سال ۱۳۲۰ ه.ش و استانهای تجدیدنظر شده.....	۴۰
جدول ۵-۲- اصلاح تقسیمات کشوری در سال ۱۳۲۰ ه.ش و فرمانداری‌های مصوب.....	۴۰
جدول ۶-۲: تقسیمات کشوری در جمهوری اسلامی ایران.....	۴۱
جدول شماره ۷-۲: مشخصات استان‌های کشور و آمار واحدهای تقسیماتی کشور.....	۴۳
جدول ۱-۳: ارتفاعات شهرستان شهریار.....	۵۴
جدول ۲-۳: اسامی چشمه‌های جاری در شهرستان شهریار.....	۵۴
جدول شماره ۳-۳: منابع آب زیرزمینی.....	۵۷
جدول ۴-۳- وضعیت چاه‌ها و آب شهرستان شهریار.....	۵۹
جدول شماره ۵-۳: بخشها و دهستانهای شهرستان شهریار.....	۶۰
جدول ۶-۳- جدول مربوط به تأسیس شهرهای شهرستان شهریار.....	۶۲
جدول ۷-۳- اسامی روستاهایی که تا سال ۱۳۸۹ در آنها دهیاری ایجاد شده است.....	۶۳
جدول ۸-۳: بخش‌های شهرستان شهریار به تفکیک دهستان‌ها.....	۶۳
جدول ۹-۳: جمعیت شهرستان شهریار.....	۶۴
جدول ۱۰-۳: جمعیت شهرستان شهریار به تفکیک جنسیت و خانوار.....	۶۴
جدول ۱۱-۳: برآورد جمعیت شهرستان‌های استان تهران در سال ۱۳۸۹.....	۶۵

- جدول شماره ۳-۱۲: واحد امنیتی و انتظامی شهرستان شهریار..... ۶۷
- جدول ۳-۱۳- وضعیت اشتغال شهرستان شهریار..... ۶۹
- جدول ۳-۱۴: عملکرد اداره کار شهریار واحد اشتغال..... ۶۹
- جدول شماره ۳-۱۵: صنایع و معادن شهریار..... ۷۰
- جدول شماره ۳-۱۵: کشاورزی شهرستان شهریار..... ۷۱
- جدول شماره ۳-۱۶: آموزش و پرورش شهرستان شهریار..... ۷۱
- جدول شماره ۳-۱۷: آموزش عالی در شهرستان شهریار..... ۷۲
- جدول شماره ۳-۱۸: اطلاعات مراکز بهداشتی شهرستان شهریار..... ۷۴
- جدول ۳-۱۹: امامزادگان مدفون در شهرستان شهریار..... ۷۵
- جدول ۳-۲۰: آثار تاریخی واقع در شهرستان شهریار..... ۷۶
- جدول شماره ۳-۲۶: آمار عملکرد اداره محیط زیست شهرستان شهریار..... ۷۸
- جدول شماره ۴-۱: جمعیت شهرستان شهریار..... ۸۱
- جدول شماره ۴-۲: سرانه فضای جغرافیایی..... ۸۲
- جدول شماره ۴-۳: جمعیت شهرستانهای استان تهران در سرشماری سال ۱۳۸۵..... ۸۶
- جدول شماره ۴-۴: آموزش و پرورش شهرستان شهریار قبل و پس از تجزیه..... ۸۷
- جدول شماره ۴-۵: تجزیه و تحلیل آموزش عالی شهرستان شهریار قبل و پس از تجزیه..... ۹۲
- جدول شماره ۴-۶: صنعت شهرستان شهریار قبل و بعد از تجزیه..... ۹۴
- جدول شماره ۴-۷: واحدهای انتظامی و امنیتی شهرستان شهریار..... ۹۶
- جدول شماره ۴-۸: تولیدات کشاورزی شهرستان شهریار قبل و بعد از تجزیه..... ۱۰۶
- جدول شماره ۴-۹: بهداشت و درمان شهرستان شهریار قبل و بعد از تجزیه..... ۱۱۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۸۱	نمودار شماره ۴-۱: جمعیت شهرستان شهریار.....
۸۲	نمودار شماره ۴-۲: سرانه فضای جغرافیایی.....
۸۷	نمودار شماره ۴-۴: سرانه مدارس شهرستان.....
۸۸	نمودار شماره ۴-۵: سرانه دانش آموزان شهرستان.....
۹۰	نمودار شماره ۴-۷: سرانه فرهنگیان به دانش آموزان شهرستان.....
۹۱	نمودار شماره ۴-۸: سرانه دانش آموزان به جمعیت شهرستان.....
۹۳	نمودار شماره ۴-۹: تجزیه و تحلیل آموزش عالی شهرستان شهریار قبل و پس از تجزیه.....
۹۴	نمودار ۴-۱۰: جواز تأسیس صادر شده قبل و بعد از تجزیه.....
۹۵	نمودار ۴-۱۱: گواهی فعالیت صنعتی صادر شده قبل و بعد از تجزیه.....
۹۵	نمودار ۴-۱۲: پروانه بهره برداری صادر شده قبل و بعد از تجزیه.....
۹۷	نمودار ۴-۱۳: سرانه فرماندهی انتظامی غرب استان تهران.....
۹۸	نمودار ۴-۱۴: سرانه کلانتری شهرستان.....
۹۹	نمودار ۴-۱۵: سرانه پاسگاه راهور شهرستان.....
۱۰۰	نمودار ۴-۱۶: سرانه پاسگاه.....
۱۰۱	نمودار ۴-۱۷: سرانه پلیس راه.....
۱۰۲	نمودار ۴-۱۸: سرانه ایستگاه پلیس ۱۱۰.....
۱۰۳	نمودار ۴-۱۹: سرانه پلیس + ۱۰.....
۱۰۴	نمودار ۴-۲۰: سرانه موسسات حفاظتی و مراقبتی.....
۱۰۵	نمودار ۴-۲۱: سرانه ستاد ترخیص.....

- نمودار شماره ۴-۲۲: سطح اراضی زیر کشت ۱۰۷
- نمودار شماره ۴-۲۳: واحدهای گلخانه ای..... ۱۰۸
- نمودار شماره ۴-۲۴: تولید قارچ ۱۰۹
- نمودار شماره ۴-۲۵: محصولات باغی ۱۱۰
- نمودار شماره ۴-۲۶: محصولات زراعی..... ۱۱۱
- نمودار شماره ۴-۲۷: چاه های مجاز..... ۱۱۲

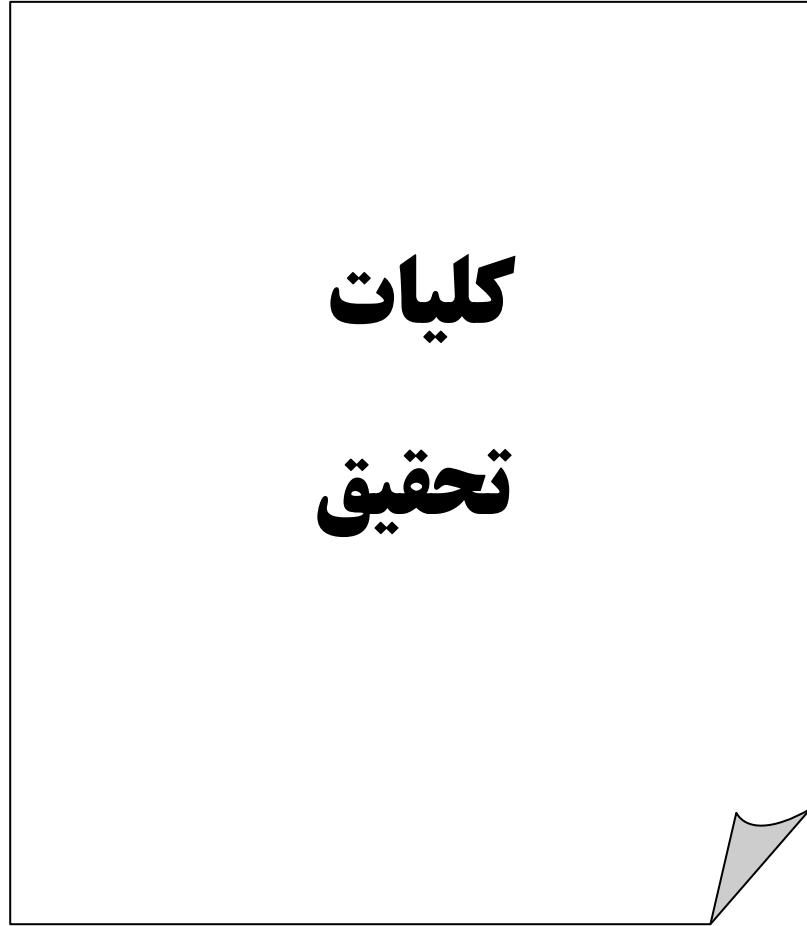
فهرست نقشه ها

صفحه	عنوان
۱۳۰.....	نقشه ۱-۲ تقسیمات کشوری ۱۲۸۵.....
۱۳۱.....	نقشه ۲-۲: تقسیمات کشوری ۱۳۱۶.....
۱۳۲.....	نقشه شماره ۲-۳: تقسیمات کشوری ۱۳۷۷.....

در عصر کنونی هر حکومتی برای تامین امنیت و اعمال حاکمیت و اداره کشورش آن را به واحدهای کوچکتری تقسیم می نماید که سلسله مراتب نظام تقسیمات کشوری می باشد. شهرستان شهریار هم از این امر مستثنی نبوده و در طول سالیان اخیر دستخوش تغییرات گردیده و دو بار به دلایل مختلف (یک بار در سال ۱۳۱۶ و یک بار هم در سال ۱۳۰۰) مورد تجزیه و تقسیم قرار گرفته که از جهات سیاسی و حقوقی قابل بررسی می باشد با توجه به اینکه شهرستان شهریار که در سال ۱۳۰۰ وسعتی در حدود ۱۳۲۳ کیلومتر مربع جمعیتی نزدیک به ۱۲۰۰۰۰۰ نفر را در خود جای داده بود در صورت استمداد دولت این قابلیت را داشت که بتواند به عنوان یک استان یا کلانشهر شناخته شود اما تقسیم این واحد سرزمینی و تجزیه آن به سه شهرستان را می توان در یک مجموعه تصمیمات سیاسی و یا حقوقی متصور شد و به هر شکل تجزیه شهرستان شهریار به ۳ واحد جغرافیایی، سیاسی همراه خود یک مجموعه آثار و پیامدهای سیاسی و یا عشیره ای و طایفه گری باشد. و یا از نظر اقتصادی موجب تخریب و یا توسعه فضاهای شهری و یا تملیک و تملک بر باغات و زمین های بایر باشد و نیز راه اندازی شهرستان های جدید التاسیس هزینه های بسیار زیادی برای دولت خواهد داشت. روش های اجرایی این تحقیق از نظر ماهیت کاربردی و از لحاظ متدولوژی توصیفی تحلیلی می باشد.

کلید واژه ها: تقسیمات کشوری، تجزیه، پیامدهای حقوقی و سیاسی

مقدمه

هر کشوری برای آنکه بتواند در عرصه نظام بین الملل بازی کند و توانایی نقش آفرینی در صحنه بازی را داشته باشد و از وی به عنوان یک بازیگر یاد شود همواره نیازمند آن است که به یک مجموعه حداقل‌هایی از سطح قدرت برسد. که این حداقل‌ها در عرصه‌های مختلف علمی، فناوری، اقتصادی، منابع زیرزمینی، جغرافیایی، سیاسی، توسعه انسانی و ... قابل تعریف است. نیل به حداقل‌ها و دست یافتن به یک حد قابل قبول از توانایی‌های ملی باعث می‌شود تا کشورهای قدرتمند بین المللی علی‌رغم میل باطنی‌شان به ناچار مجبور به پذیرش قدرت آن کشور شوند و کشورهای ضعیف‌تر برای دست‌یابی به اهداف ملی خود، بر روی کشورهای قدرتمند و صاحب نفوذ سرمایه‌گذاری کنند. این وضعیت در هر مرحله و بازه زمانی قابل تغییر است. چنانکه با مطالعه تاریخ متوجه می‌شویم که قدرت ملی کشورها صرفاً مربوط به خود کشور نمی‌شود هرچند بستر و قالب اصلی شکل‌دهنده محسوب می‌شود اما لزوماً نیازمند وجود یک نیروی محرکه و فاعلی است که قابلیت شکل‌پذیری به این قدرت را داشته باشد و هر زمان که این نیرو در بهترین وضعیت خود قرار داشته توانسته با همراستا کردن مؤلفه و متغیرهای قدرت بخش، موجب شکوفایی کشور شود درحالی‌که وجود یک نیروی محرکه ضعیف، به شدت قابلیت‌ها و سطح توانایی کشور را تنزل داده و موجب سرافکنندگی یک کشور شده است. به عنوان نمونه در برهه‌ای از تاریخ شاهد قدرت‌گیری آلمان و سیطره جویی بی‌حد و حصر حکومت نازیسم در اروپا می‌باشیم. شکست‌های تاریخی که امپراطوری آلمان را به نابودی کشانده بود به یکباره با حضور آدولف هیتلر از ذهن ملت آلمان پاک می‌شود و ماشین صنعتی آلمان با حضور دولت مقتدر نازی‌ها روشن می‌شود و با یک شتاب فراوان و مثال‌زدنی موجبات رشد و تقویت قدرت ملی آلمان را فراهم می‌آورد. لذا اصلی‌ترین عامل

افزایش و یا کاهش قدرت ملی یک کشور، دولت هایی هستند که در یک بازه زمانی محدود مسئولیت اجرایی و مدیریت کشور را بر عهده می گیرند و با کنترل فرمان حرکت کشور، موجب رکود و یا تقویت قدرت ملی یک کشور را فراهم می آورند. لذا ارزیابی عملکرد دولت ها می تواند شاخص مناسب و مطلوبی برای سنجش قدرت ملی یک کشور باشد.

۱-۱ بیان مسئله

تجزیه یک فضای جغرافیایی به چند فضای جغرافیایی کوچک مجزا و یا جمع بندی چندین واحد جغرافیایی و تشکیل یک واحد فضایی بزرگتر، مفهومی جغرافیایی است که تمام ابعاد و جوانب حیات انسانی اعم از اقتصاد، سیاست، فرهنگ، هویت و ... را در بر می گیرد و بر کنش و واکنش بازیگران انسانی و سیاسی که در آن مکان جغرافیایی قرار گرفته اند اثر می گذارند. هر حکومتی به جهت اعمال مؤثر حاکمیت و اداره مطلوب مناطق تحت تسلط خویش یک مجموعه الگوهایی جهت تقسیمات کشوری طراحی می کند و به صورت سلسله مراتب اقدام به اجرا و پیاده سازی آن در مناطق و نواحی جغرافیایی می نماید. تجزیه شهرستان شهریار، در حقیقت تجزیه یک فضای جغرافیایی است و هرچند ممکن است که این تجزیه متأثر از یک مجموعه تصمیمات استراتژیک باشد اما در نهایت این رویداد در فضای جغرافیایی دارای پیامدهای سیاسی و حقوقی خواهد بود. از جمله پیامدهای سیاسی و حقوقی که به صورت متقابل می تواند بر فضای جغرافیایی جدید اثرگذار باشد، شکل گیری هویت مکانی جدید مبتنی بر فضای تازه شکل گرفته و حس استقلال طلبی مبتنی فضای جغرافیایی تجدید نظر شده است که اثرات آن را می توان در ساختار و کارکرد سیستم های سیاسی و نهادهای اجتماعی و مدنی مشاهده کرد. تمام فعل و انفعالاتی که در فضای جغرافیایی شکل می گیرد همگی متأثر از رابطه متقابل سیاست و فضا می باشد و اثرات آن را می توان در میزان توسعه یافتگی، جذب سرمایه، سطح نفوذ فناوری، نرخ بیکاری، نرخ بی سوادی، حضور احزاب و جنبش های اجتماعی و اثرگذاری اراده جمعی مردم و یا اعمال اراده خاص (فردی و یا گروهی معدود) بر فضای جغرافیایی مشاهده کرد.